

TOPÒNIMS D'ORIGEN BASC

Emma Louise HARRIS

Índex de topònims d'origen basc continguts a l'*Onomasticon Cataloniae* II (entre claudàtors, l'ordre en què s'enumeren les vies etimològiques i observacions d'interès).

Lletra A

- *Açanui* 9b 10 i ss.
- *Adà* 10a 16-56
- *Adesig* 10b 1-36
- *Adons* 11a 16 i ss.
- *Adraén* 13a 44 i ss.
- *Adrall* 13b 51 i ss.
- *Age* 15a 44-47
- *Agost* 18b 48 i ss.
- *Aguja* 26b 21 i ss.
- *Aialt* 32a 27 i ss.
- *Ainet*, *Aineto*, *Aneto* 41b 38 i ss. [etimologia probable: llatí *asinetum*
[*asinetum* del llatí pallarès podria ésser un possible calc d'un +astotegi, 42a 21-26]

- *Airòto* (s.v. *Airasses*) 44b 16-38
- *Aixàs* 48b 56-49a 8
- *Aixirivall* 50a 57 i ss.
- *Alanís* 56a 30 i ss. [més probablement s'origina en un antropònim germànic]
[2a. opció: basc *aran* <cèltic AGRANIO-]
[3a. opció: basc *alhatu*
[4a. opció: cèltic *landia*
[5a. opció: alteració d'*Aranlis*, format amb *aran*]

- *Alaó*, *Santa Maria d'* 56b 38 i ss.
- *Alaró* i *Alarona* 60a 26 i ss.
- *Alàs* 61b 32 i ss.
- *Albatàrrec* 73b 35 i ss.
- *Alberri* 81b 36-58 [probablement d'origen àrab]
[l'origen iber és poc versemblant]

- l'*Albi* 83b 52 i ss.
- *Alcover* 106a 20 i ss. [1a opció: etimologia aràbiga més documentada]
[2a. opció: l'etimologia basca manca de documentació]

- *Aldraga* 112b 52-60
- *Alendo* 116b 51 i ss.
- *Aler* 121a 23 i ss.
- *Algerrí* 136a 7-27

- *Alins* 142a 40 i ss.
- *All* i *Lló* 145b 55 i ss.
  - *Lló* 146a 16-49
- l' *Alliaga* 147b 18-22
- *Alòs* 165a 36 i ss.
- *Alòs* 166a 17 i ss.
- *Altea* 173b 1 i ss.

[etimologia més probable: ibèrica]
[2a. opció: indoeuropeu]
- *Altès* 174a 42 i ss.
- *Aluies* 177b 22-38

[podria ésser l'equivalent berguedà del NL *les Ohuges*, que és d'origen basc]
- *Anàs* 186a 1 i ss.
- *Andorra* 189a 1 i ss.
- *Anesa* 191a 53 i ss.
- *Aneu*, *vall d'* 192b 28 i ss.
  - *Bascàneu* i *Bescanó* 193b 22 i ss.
- *Ans* 201a 58 i ss.
- *Anserall* 202b 46 i ss.
- *Antona* 207b 35-49

[1a. opció: cèltic]
[2a. opció: basc *andi*-]
[3a. opció: basc *ambi*-]
- *Anya* 207b 56 i ss.
- *Anyós* 208b 17-42
- *Anyerri* 208b 4-49
- *Aós* 209b 34 i ss.
- *Aran* 212b 39-50
- *Aranda* 212b 52 - 213a 22

[1a opció: celtoide]
[2a. opció: origen basc amb influència aràbiga]
- *Arans*, *Arànsers*, *Arinsal* 212a 33 i ss.
  - *Arans* 213a 43-46
  - *Arànsers* 213a 47 - 213b 14
    - *Ransol* 213b 15 - 24
  - *Arinsal* 213b 25-59
  - *Aransis* 213b 60 - 214a 5
- *Araós* 214b i ss.

[potser no és d'origen basc, sinó celtoide o protoeuropeu]
- *Arboló* 220a 30 i ss.
  - *Erbul* 220a 52 - 200b 14
- *Arcalis* 223a 49 i ss.
- *Ardanui* 224b 23 i ss.
- *Ardesa* 227a 14 i ss.
- *Ardèvol* 227b 13 i ss.
- *Ardola* 228b 1-15
- *Ardós* 228b 22 i ss.
- *Ardòvol* 28b 48 i ss.
- *Areste* i *Arestui* 232b 22 i ss.
  - *Arestui* 232b 26-46
  - *Areste* 232b 47 - 233a 9
  - *Aristot* 233a 10-44
- *Arfa* 234a 36 i ss.
  - *Assua*, *vall d'* 234b 22-25
- *Argelaga/Argelar/Argeleguet/Argelaguer* i *Argeles* 235a 39 i ss.
- l' *Armiana* 245b 30-43

[1a. opció: llatí *area mediana*]
[2a. opció: basc +*larreme(i)ana*]

- *Aro* 247a i ss. [podria no ésser d'etimologia basca]
- I.- *Aro, vall d'* 247a 3-50
- II.- *Ridaura* 247a 51 - 247b 13
- *Arraona* 247a 19 i ss.
- *Arres* 250a 42 i ss.
- *Arres* 250a 47 - 250b 12
- *Arreu d'Isil* 250b 14-29
- *Arro* 250b 48-56
- *Arròs* 251b 1-17
- *Arrós* 251b 19-32
- *Arsèguel* 254a 49 i ss.
- *Artana* (*Artaso* i *Artasona*) 255b 10 i ss.
- *Artedó* 257a 10 i ss.
- *Artés* 257b 20-54 [remet a les explicacions etimològiques s.v. *Artana*]
- *Arties* 257b 57 i ss.
- *Arties* 258b 31 i ss.
- *Aspa* 263a 46 i ss.
- *Astell* 265a 33 i ss. [probablement d'origen basc, però no es pot assegurar sense reserves perquè no es coneix si la inicial original és *e-* o *a-*, ja que hom no ha de deixar-se guiar per la pronunciació]
- *Astranué* 266a 8 i ss.
- *Alastrué* 266a 23-24
- *Ataüja* 268b 19-23
- *Atens* 268b 33 i ss.
- *Aubens* 272a 51 i ss.
- *Aude* 274b 15-20
- *Aurati, serra d'* 279a 48-59
- *Auressi* 279b 48 i ss.
- *Aurilla* 280a 34-39
- *Aurós* 280a 40-52
- *Ausate* 280b 6-16
- *Ausini* 280b 18-33
- *Avastemui* 282b 39 - 283a 2

Lletra B

- *Baborte* 291a 48 - 291b 17
- *Badalona* 294a 11 i ss.
- *Besòs* 294a 44 - 294b 17
- *Baén* 300a 47 i ss.
- *Bagastrà* 305a 57 - 305b 38
- *Baguergue* 305b 41 i ss.
- *Baiasca* 310b 4-19
- *Baiiau* 310b 21 - 311a 5
- *els Baiertis* 311a 12-35
- *Bajande* 314a 58 i ss.
- *Balassanç* 319b 21 - 320a 10
- *Baleran, pic de* 324b 38-60
- *Balestui* 325a 5 i ss.
- *Ballui, serradeta de* 328a 58 - 328b 15 [1a. opció: llatí *Bellus*]
[2a. opció: basc *bela*]
[3a. opció: contaminació llatí x basc x llatí]

- *Balust* 332a 49 - 332b 20
- *Bar* 338b 34 i ss.
- *Barguja* 339a 41 - 339b 10
- *Baridà* 339b 12-31 [híbrid: arrel basca + sufix llatí]
- *Baro* i *Baruano* 339b 34 - 340a 2
- *Barcelona* 347a 31 i ss. [apareix escrit amb alfabet ibèric]
- *Barravés, vall de* 355b 55 i ss. [1a. opció híbrid: basc + disminutiu romànic]
[2a. opció: compost basc]
- *Bassegoda, puig de* 366b 17 - 367a 23
- *Bassiero* 367a 25 - 367b 12
- *Bàscara* 368b 51 i ss.
- *Bascós* i *Bascui* 370a 23-50
- *Bassella* 371b 43 i ss.
- *Bastanist* 374a 57 i ss.
- *Bastarra* 374b 32-44
- *Bastús* 377b 52 i ss.
- *Batargüé* 379a 1-44
- *Beado, Sant* 385b 6-26
- *Bebryces* o *Berybraces* 386a 28-60 [etimologia cèltica afectada per la pronunciació ibèrica que donà lloc a una haplologia i dissimilació de les consonants]
- *Beders* 387b 40 i ss.
- *Beget* 390a 52 - 390b 33
- *Begues* 391a 47 - 391b 43
- *Begur* 391 46 i ss.
- *Beixalís* 394b 21-44
- *Béixec* 394b 49 i ss.
- *Beixessarri* o *Bixesarri* 395b 51 i ss.
- *Beixust* 397a 18-45
- *Bel* 397a 51 i ss.
- *Belarta* 398b1 - 399a 7
- *Belasc* o *Balasc* 399a 10 i ss.
- *Bèlgica* 400b 4 i ss.
- *Belonce* 417a 35-55
- *Benaste* 423b 24-48
- *Benasc* 424b 1 i ss. [1a. opció: origen bascoide, més segur]
[2a. opció: origen indoeuropeu, no tan segur]
- *Benavarri* 431b 37 i ss.
- *Benés* 438a 39 - 438b 34
- *Benós* 452a 47 - 453a 15 [1a. opció NP germànic]
[2a. opció: etimologia basca, més fonamentada]
- *Benui* 453b 4-10 [vid. art. supra *Ballui* o *Bellui*]
- *Beranui* 454a 46 i ss. [1a. opció: híbrid llatí + basc]
[2a. opció: basc]
- *el Bèrcol* 456b 13 i ss.
- *Berén* 458b 15 i ss. [1a. opció: NP germànic]
[2a. opció: iberobasc, més versemblant]
- *Berganui* 465b 38 i ss. [1a. opció: basca, menys arriscada]
[2a. opció: diversos NP antics]
[3a. opció: l'antiga paraula hispànica *barga*]
- *Berrós* 474a 8 - 474b 60
- *Besalú* 477a 10 i ss. [1a. opció: cèltica, l'acceptada]
[2a. opció: basca, amb arguments més poderosos]

- *Besán* 482b 34 i ss.
  - *Bescanó* 483b 34 i ss.
  - *Bescaran* 485a 16 i ss.
  - *Besiberri* 488a 38 - 488b 22
  - *Besora* 488b 55 i ss.
  - *Bisaiürri* 489b 56 - 480a 28
  - *Bestracà* 491a 47 i ss.
- [1a. opció: basca, més segura]
[2a. opció: germànica]

ÍNDIX DE PARAULES

- *adar* ('branca, banya d'un animal, vena d'una mina') 13b 35
- *adar-* 10a 45-46¹
- *adur* 10a 55 (nota 2)
- *ajal-* 32b 55; *aiel/aial-* 33a 11; *aiel-* 32b 29-30, 235a 48-50; *aiel-* 236a 28
- *aiher* 44b 36-37
- *aintzi* 203b 20; *a(i)ntzi* 203b 47 i 49: *aintzi* > *antzi* 203b 22-23
- *alago* 57a 30-31
- *alha*, *-e* 121a 46-47; *alha* 121b 6, 166a 57; *alh-* 121b 10-11
- *alhatu* ('pasturar, esbrostar') 56a 52
- *alu/alle* 146b 39-40
- *ambi-* ('entorn de') 207b 48-49
- *ánabe* 193b 10-11; *anabi* 192b 57, 193a 3, 10, 26; *ánabi* 484b 25-26; *ánabi(s)* 193a 12; *anabis* 193a 11, 484b 33; *+ánabe-* 193b 16; *+anabi-* 192b 60 - 193a 1; *anabi-* 193a 6; *-ánab-* 484b 33; *-ánabe* 193b 32
- *andi* 186a 24-25, 423b 34, 45, 46, 482b 47, 483a 8; *-anti* 423b 33, 46, 483a 5; *and-* 207b 47-48; *-and-* 186a 27; *-ante* 483a 8; *-anti* 429b 35
- *angia* 208a 20; *angi-* 208b 29
- *antz* ('cabra') 186a 33
- *anzu* ('estèril') 201b 30-32; *an(t)zu* 203b 19
- *ao* 310b 45, 46, 47, 311a 3; *-ao* 310b 52, 55, 357b 28, 357b 31, 358a 10
- *ara*² 214b 52, 215a 8
- *aran* ('pruna') 56a 48-50
- *aran* 56b 5-6, 212b 43, 485a 50, 54; *aran-* 214b 36, 485b 3; *-aran* 324b 51, 485b 2, 37; *áran(n)* 324b 59
- *arantz*, *-ntza* ('espina') 213s 14-15, 37-38; *arantz* 213b 44; col·lectiu basc *arantzadi* 213a 20, 213b 5, 38, 44
- *ardan* 224b 58 - 255a 2; *ardan-* 225a 4-45
- *are(i)sti* ('arbreda') 232b 60; *areisti* 233a 36, 43
- *ar(e)itz* ('roure') 232b 36-37; *aretx* 232b 38
- *arreba* 249b 51-56 (nota 3), 250b 22
- *arr(i)-* 358a 9
- *arro* 250a 59; *(h)arro* 250a 60; *árrro-/árro-* 250b 28-29; *arr-* 252a 14 i 16
- *arte* 256b 44, 257a 46, 259a 12, 279a 53, 396b 39; *arte-* 257a 46, 54; *+art-* 258b 41
- *arte* ('entremig') 256a 54, 256b 35, 279a 58; *-arte* ('entre') 62b 5, 6; *-arte* (postposició) 256b 37
- *artesi* 258a 52
- *aster* 265b 36; *ast-* 265b 39
- *asto* 42a 21, 42b 45, 265b 50 i 52; **asto-* 42a 20
- *asun(n)* ('planta espinosa') 234b 12
- *at(h)e* 11a 37, 43; *ate* 11b 5, 279a 51, 280b 13, 314b 44; *ate/ata* 268b 21; *ate/ata-* 27b 41; *ata-* 27b 46

1 Segons en Coromines té fisonomia euscàrica.

2 Segons en Coromines podria ésser un substantiu de la família iberobasca

- ATTE- vid. índex d'antropònims d'origen iber i aquità
- atz 263b 1
- auzo 280b 12
- azken 424b 57; -azken 424b 56
- azter 266a 39; aster 266b 12 (nota 3); variant Astar 266b 14 (nota 3)
- BAE- 295a 5-11 i 46, 295b 3; BAI/BAE- 295a 3-5
- baes- 364b 12, 373a 20 i 45, 365a 49, 489b 42; baes(o) 378a 25; bais- 365a 49, 489b 43; bas- 364b 12, 365a 27 i 31, 373a 45, 489b 42; basa 346b 13, 38-42 i 44, 366b 43, 47, 365a 27, 395a 9, 396b 7; basa- 396b 21, 32; baso 193b 31, 364b 13, 21, 27, 37, 44, 59, 366a 27, 366a 52, 366a 52, 366b 47, 367a 31, 367b 21, 368a 53, 368b 35, 369a 60, 373a 20, 395a 9, 484b 17, 488b 20; baso/beso 394b 28-29, 490a 26; baso- 27b 6, 193b 32 i 37, 365a 2, 366a 52, 369b 12, 378a 30 i 34, 396b 32, 484b 16, 485a 8, 488b 10; baso- 369b 13, 485a 56, baso/baeso- 306a 23, 311a 22-23; baxa 364b 13-14 i 60; baxa- 396b 21; basa/baso 395a 7; basa 395a 14; basa- 395b 24, 396b 7, 396b 42; bása- 395a 30; baxo 364b 60; variant bes- en lloc de bas- 482b 54; *besa- 489b 39, 490a 17; besa- 393b 31 (nota 1), 482b 49; besa-, variant de baso- 482b 47-48; bésa- 395a 30; beso, variant de baso 485a 50-53; beso- = baso- 396b; beso- 485a 50; bes(o)- 378a 24; basan 367a 30
- bage 301a 50-52, 306b 56; bage- 302a32, 306a 29, 306b 50-51, 52; bag- 301a 48-49
- baika 391b 6 i 37
- baratz 325b 29 i 42, 45-46, 48-49; *balatz- 325b 50
- báro- 339b 52; baro- 339b 58
- basatu (verb) 396b 10
- basko- 485b 2; -basko 485b 4
- basti- 378a 41
- batzan 282b 50, 374b 9, 484b 59; Baztan, possible variant del basc Baztar, -zter 374b 10 i 18; baztar 374b 11, 374b 59, 484b 59, 491b 46; bazter 282b 50, 491b 43, 492a 28; bazter- 491b 35, 492a 17, 36, 56, 60; bastar(ra) 492a 1
- beda/bide 306b 56; bide/beda 61a 7-8; bide 117a 36, 38, 47, 388a 10; bide- 387b 60; bite- 387b 60; -beda 366b 59; -bide 117a 41, 45, 46, 50, 193b 33, 314b 19, 41, 46, 366b 60, 485a 57; -b(i)de 117a 54
- bee 433a 15-16; bee- 433a 18, 23; elisió de la segona e en la declinació 433a 19-20; forma reduïda b 433a 21; be- 433a 21, 22, 433a 32
- begi 310b 46 i 47, 390b 24; begi 390b 29
- behor 291a 55; behor. 291a 53
- bei- 310b 47, 52 i 55
- beko 392a 55, 392b 11, 44, 393b 28; beko- 392a 41, 393b 57 (nota 3); *beko- 392b 13; bek- 392b 13, 19, 24, 44, 393a 23, 394a 10 (nota 4)
- bela 319b 48, 328b 13, 332b 11, 397b 54, 417a 49, 426b 25, 427a 32, 38; bela/bele 398a 28; bele 427a 32; bel- 402a 3; bel- 402a 3; bela- 324b 59; bela- 324b 51; belatz 325b 28 i 58, 326a 3, 400a 23; *belaz- 400a 27
- belhar 11a 51-52, 398b 34; bel(h)ar 325b 41; belar 398b 34 i 35; berar 398b 37; belhar- 399a 7; *belhar- 399a 3; belhár- 399a 5
- beltz 11a 48 i 49; bel, variant de beltz 397b 36, 398a 6; bel- 402a 3; belo- 417a 55; -bel 397b 48; -beltz 417a 53
- bera ('avall') 398a 17 i 24, 474b 10, 481b 51; bera- 456a 1, 5, 7, *bera- 456a 2, 9; -bera 455b 59; bera (adverbi) < -be + -ra 459a 23-24; beruntz 474b 10
- bera ('suau') 455b 55, 56-59, 456a 24, 481b 51; -bera 455b 59
- beratz 325b 28 i 326a 3; *belatz 325b 36; *belatz. 325b 37; belatz 326a 6
- beresi 325a 60, 325b 8-10 i 16, 326a 4; *beresi- 352b 2
- bero 398a 17
- berri 228a 8; -beris 228a 6; -beris 228a 7, 457b 28, 458a 48, 52 i 55 (nota 1), 481a 39; -beri(s) 457b 34; -béri- 457b 35, 44; -ber- 457b 29 i 44; -bér- 457b 44, 458a 36
- berro 474b 11, 40, 42; berro- 474b 15; berra- 474b 15, 17, 19, 25, 32

- *bios* 481b 16, 48; *bios* > *bihotz* 481b 16-17; *bi(h)otz* 481b 39; *bioz* 481b 51; *bios-* 480a 33, 481a 46, 481b 14, 481b 34, 37, 481b 47, 482a 29; *bi(o)s-* 482a 27; *b.i.o.s.-* 480b 24, 34, 481b 25; *biotz-* 481b 52; *bioz-* 481b 21
- *biosil-* 481b 19 i 22, 481b 53; *biosil-* ? > *biotzil* 481b 19-20; *biotzil* 481b 54, 482a 4; *biotz* + *hil* 481b 58: *biotzil* < *biotz* + *il* 481b 54-57
- *bizkar* 485a 3, 9, 485b 21; *bizkan* < *bizkar* 485b 32; *bizkan 485a 1, 5; *bizkarra* (forma articulada) i *bizkarr-* (compostos) 485b 28-29; *bizkar-* 368a 59; *bizkar-* 485b 37
- *burgi* 465a 60, 465b 12; **burgi-* 465b 17-18 i 39; *burgi-* 465b 26, 27, 41
- *çani* 320a 3; *zain-* (< primitiu *EÇANI*) 10a 5-6
- *dardai* 10a 52 (nota 2)
- *egp* 27a 33
- *El-* (Déu) 62b 5
- *elatz* 62a 38-40, 62a 48
- *erbi* ('llebre') 220b 34-35, 46; *erbi 220b 39; **erbu-* 220b 41; *erbu-* 220b 59
- *erki* ('arbust') 223b 35-38, 41; *erka-* 223b 40
- *ERKO/ERLO-* 107a 42
- *erre* ('cremar') 107a 40
- *erri* (lloc) 365a 2, 488b 10, 22; *-erres* 387b 60; *-erri* 387b 60, 488b 21; *-erris* 388a 1-2 i 31
- *er* ('paratge' o 'país') 107a 39-40; *-erre* 121a 43; *erri* 121a 43; *-erri* 107a 35, 121a 43
- *ese-* 456a 26, 465b 38
- *-esi* 280a 1, 438a 55, 438b 34
- *esto* 339b 56; *esto* (*esta-*) 27b 24; *esta-* 27b 27
- *ezpel* < *ESPELLE* ('boix') 263b 30-31
- *-gan*, vid. s.v. *-kan* (substantiu)
- (*h*)*arri* 397b 49; *harri* 250b 8-9; (*H*)*ar(ri)-* 397b 48
- *ha(r)ts(u)a* ('pedregar') 234b 13-14; *hartsu* 225a 4
- *hartz* 255a 6
- (*h*)*egi* 27a 35; *hegi* 27a 44; *eg-* 27a 55; *-egi-a* 27a 60-27b 2; *-egia* 456a 26, 465b 38
- *IBAI* 295b 9; (*i*)*BAI* 295b 35; *IBAI-* 295a13, 14, 15; (*i*)*BAI-* 357b 31
- *ibar* 11a 49, 208b 33, 338b 52; *IB-* 175b 60-176a 1; *ibar-* 339b9
- *iben* 423b 32, 438b 31; *iben 427a 43 i 46; (*i*)*ben-* 429b 35 (nota 10); *iben-* 438a 55 i 438b 34
- *il* 481b 24
- *il(h)un* 480b 60 - 481a 6, 481a 17 i 31; s'interpreta *ildun* com *il(h)un* 481b 17; *idun* 481b 49; *-ildun* 481b 15 i 47; *-ildun* > *-uldun* 481a 7-9
- *ilindi* o *ilhinti* 117b 13
- *ira* 117b 10; variant potser relacionada *irin (*ilin) 117b 10
- *irin* ('farina') 117b 22, 24; **ilin-* 117a 45, 54, 56, 58, 117b 5, 8, 32, 44, 45, 49, 50, 52, 143a 46, 48; *ilín-* 143a 53; *ilin-* 117a 41, 143a 48; **Elin-* 117a 46, 50, 117b 4, 143a 46
- *ILURO* (teònim) 27a 58, 60b 25, 54, 61a 20, 24, 30, 60; *Iluro/Ilduro* 60b 39; *ILUR-* 61a 20;
- *inde* 302a 22
- *iri* 228a 8, 280a 36, 306a 36, 393b 46 (nota 2); *iri-* 228a 9, 396b 34; parentesc *iri* basc i *ili* ibèric 481a 43; *ili-* 228a 7, 9, 457b 28, 34, 35, 44, 458a 36, 48, 52 (nota 1); *-il(i)* 481a 38; *-il-* 481a 43, 46, 482a 29; *-li-* 458a 52 i 54-55 (nota 1); *-ildi-* 228a 6; variant ibèric *Id* 228a 12; *uri* 393b 46 i 48 (nota 2), 490a 15; *uri-* 396b 34; *-u(r)ri* 42a 19; *-uri* 392a 42, 48, 392b 13, 393a 23, 393b 30 (nota 1), 393b 31 (nota 1), 428b 49, 489b 39, 490a 18; *-uri*, variant d'*iri* 489b 38-40 i 43-44
- *-irun* 223b 40
- *istil* ('toll') 265b 16
- *-kan* (bustantiu) 491b 35, 492a 12 i 17; *-kan*, variant de *-gan* 492a 12-13; *-gan*, variant de *gain* 492a 14, 15, 16
- *kari* 369b 33; *kari-* 306a 59-60; *karri-* 193b 33, 485a 56-57; *-kari* 369b 32; *-karia* 369b 33-35
- *kheinu* 483a 39

- *lako* 11a 50
- *landa* 208b 29
- *larre* 245b 38, 302a 23
- *l(eh)ar* 302a 23
- *lo(h)i* 220b 37, 221a 20 i ss. (nota 5); *lohi* < *loni 220b 37-38; *-loi* 220b 40-41; *-loni* 220b 39 i 59
- *mehar/meiar* 314b 44; *meiar/mehar* 314b 20, 28; *mehe* 314b 32; *meiá* 314b 19; *me(i)a(r)* 245b 38; *mehaka* 314b 21, 29, 34
- *mendi* 427a 29; *mendi-* 433a 14, 488b 22
- *nabar* 432b 8
- *nabar* 432b 50, 433a 1, 481b 4; *n.a.b.a.r.-* 481b 6; *nabarri* 432a 56; 432b 39-40, 432b 45, 433a 1, 11-12; *-nabarri* 432a 55-56
- *oe/obe* 210b 15-16
- *oihan-* 369b 33
- *-ola* 366b 14
- *or(ir)* 423b 42; *or-* 423b 40; *urr-* 423b 41
- *osin* 280b 24 i 26; *osin-* 280b 24
- *ote* 175b 52, 233a 36, 43; *ote-* 175b 50; *oti-* 175b 54, 301a 31
- *otz* 208b 28, 30, 37, 214b 19, 36, 215a 36-37, 280a 46; *-otz* 208b 29, 214b 36; *hotz* 215a 45
- *pago* 396b 39
- *patar* ('patarra'), *petar* 74a 1; *patar* 379a 17
- *sarri* 396b 8; *-sarri* 396b 7, 396b 21, 25-26, 32, 33, 34, 42,
- *-sarre* 396b 9
- *seni* 483b 9; *-seni* 483b 11; *-seni-* 483a 56
- *-tegi* ('cabana') 265b 51, 402a 4, 402a 7; *-té/-tei* 265b 51
- *ur* 252a 17, 279a 51; *ur-* 280a 1 i 36; *-ur* 252a 16
- *uri*, vid. *iri*.
- *utzi* 332b 14
- *zoka* 295b 17

ÍNDIX D'AFIXOS

- *-abast/ ebest-* (nexos) 282b 53
- *-AGA* 32b 11, 28; *-AGA/-ACA* 32b 22
- *-an* 256b 15
- *-ana* 256b 15; *-an(a)* 256b 51
- *ant* 256b 15
- *-(a)r* 314b 33; *-ar* 314b 31-32
- *-ari* 213a 59 - 213b 2
- *-asca* 310b 13-15
- *-asco-* (grup sufixoide) 400a 20, 426b 21-22
- *-ASK-* (sufix iberobasc) 301b 44-45
- *-aso* 256b 51
- *-a(t)s* 427a 14; *-a(t)z* 427a 14
- *-atze* (element freqüent en noms d'arbres) 186a 21, 28, 465b 27 i 30
- *barr* 339a 1 i 339a 8; *barr-* 357b 28, 357b 32; *bar-* 339a 6, 339a 35, 339a 15-16, 357b 33; *-barr* 27b 27, 432b 11; *-bar* 339a 6; *-var* 357b 33; *barr(en)* 27b 27; *-barren* 338b 59
- *be* 117a 36, 398a 26, 432b 18, 20, 433a 12; *be-* 432a 55, 432b 22; *-ba-* 339b 58; *-be* 192b 48, 193a 19-21, 25, 193b 11, 16, 17, 215a 3 i 52, 250b 28 i 29, 339b 51, 52, 365a 2, 395a 10, 395a 19, 395b 24, 433a 14, 459a 23, 488b 10, 22; *-be/-pe* 395a 7; *-pe* 263b 1, 395a 18, 395a 30; *-be* < *bee* (substantiu) 433a 15-16
- *-bennes* 273b 52

- *-bonnis* 273b 51
- *-cale* 229a 24 i 25, 457b 6, 12, 17; *-cale* 457b 29, 34, 35, 44, 49-54, 254b 15, 34, 44, 47, 255a 1, 458a 36, 53 (nota 1)
- *-co*, *-co-* vid. s.v. *-ko*
- *-di* 32b 57-58, 33a 4-5, 213b 4-5
- *-doi*, *-dun*, vid. s.v. *-toi*, *-tun*.
- *-dun* 257a 46, 48, 266a 39-40, 480b 23, 28, 31, 481a 38, 40, 41, 481a 48, 59, 481b 19, 20, 21, 22, 481b 53, 482a 3, 29; *-tun* 257a 54
- *-dun* < *duen*, forma relativa del verb 481a 54-56
- *-egio/-eio-* sufix hidronímic 10b 18-19
- *-en-* nexa 282b 53
- *-ENN* 301a 34-35, 301b 34, 306a 35, 459a 12; *-ENN/INN* 301b 47; *-NN* 302a 32
- *-ennes* (i vegeu Índex d'antropònims ibèrics i aquitans) 268b 40, 273b 52; *-ENNI* (dels NPP aquitans) 273b 50, 483a 47
- *-ense* 268b 54
- *-entze* 301a 37
- *-(e)ra* direccional 121b 9-10; *-era* o *-ra* 192b 25-26; *-era* 220b 49-50
- terminació preromana *-err* 107a 13; *-err* 107a 33
- *-esa* NLL preromans 191b 35-38, 227b 1-2, 256a 20
- *-escen*, indicador d'ètnics, 427b 51
- *-ESE* 174a 60; *-ese* 175a 44-45
- *-es(i)a* 256b 51
- *-esse* 256b 10, 256b 50, 438b 1, 2, 12-14 i 16; *-esse* 438b 8, 31
- *-et* 265b 52 (sufix col·lectiu)
- *-eta* 398b 53-58, 399a 3 i 5; *-et-a* 390b 31; *-etu* 42b 46, 390b 29; *-etu/-eta* 257a 57-58
- *-ez-* (prefix) 208a 39-40
- *-ga* (sufix privatiu) 117b 45-46, 49; *-ka*, variant de *-ga* 492a 21-23
- *GENNES* 301a 33; *-GIN(N)* 301a 31-32; *-GINNES* 301a 32
- *-GIN* (nom d'agent) 301a 38, 40; *-GINTZA* (derivat) 301a 38
- *-goi* 339a 2; *-goia* 27a 29, 30, 27b 13, 46, 268b 22; *-goia* 27a 32, 27b 11; *-goia* 27a 6; *-goie* 339b 9; *-goien* 27a 29, 338b 59; *-goiti* (*goia* + *ti*) 27b 7 i 11; *-goiti* 366b 51, 54, 58, 367a 2; *-goitia* 367a 1; *-goda*, i la seva possible relació amb *-goiti* 366b 50-51; *-gota* (iber) correspon al basc *-goiti* 366b 57-58; *-gota* 367a 1; *-goti* en protobasc 27b 8; *-guja* 339a 4, 6, 339a 36, 27a 27, 357b 33
- *IGI* 84b 38-39 (nota 1), 265b 39, 401b 58-59; *-IGI* 402a 8
- *-ik* 426b 46
- *ildun* 480b 45; *ildu*, variant d'*ildun* 480b 43-45; *iltun* = *ildun* 480b 52; *iltun* 480b 53 i 54; *i.l.d.u.*- 480b 38; *il.du.n.*- 480b 39; *ilun-* (sense consonant dental) 480b 56; *-ilun-* 480b 57; *-ildun* 480a 33, 480b 22, 28, 32, 33, 482a 28; *-i.l.d.u.n.* 480b 24, 35, 481b 25
- *-inas* 256a 60, 256b 15, 258b 41; *-ena* o *-ina* 259a 30
- *-inus* 258b 49
- *-izte* = *-itz(e)* 374b 10; *-itze* 214b 15
- *-kan* 'en' (afix) 492a 20
- *-ko* 366a 52, 400a 3, 400a 26, 27, 426b 6, 27, 426b 36, 42, 458b 29, 459a 38, 484b 16, 485a 8, 485a 50, 56, 59; *-ko* 193b 32 i 37, 369b 12, 13, 459a 37, 485a 57; *-kó-* 193b 33; *-ka* 481b 52; *-ka* 369b 29; *-co* 426b 45, 52, 54, 55, en inscripcions iberoaquitanes 426a 39-41; *-co-* 369b 17
- *-koi* 431b 56
- *-lis* 56b 5-6, 394b 34, 38; *-lís* 223b 12, 21, 29, 394b 36, 42, 43, 44
- *-ís* 56a 43-47, 189a 55-56, 214a 1-4, 223b 17, 21, 394b 35, 37, 40, 44
- *-ítse* 375a 26
- *-n-* unitiva 456a 25, 465b 26, 27, 36, 38, 39, 41, 466b 19
- *-N*, *-EN* (genitiu) 426b 32, 35
- *-no* (o *-na*) 339b 53-54; *-no* 339b 58; *-na* 245b 40, 339b 55, 366b 14-15

- *-OCIO* - i *-AUCIO*- 295a 51, 53; *~OLIO/-AUKIO*- 295b 45-46; *-IO/-OCIO*- 295b 18; *-ocio* 295a 54; *-ocius* 295a 55; *-ocia* 295a 56, 58
- *-oi*, vid. s.v. *-ui*.
- *-on* 249b 5-6, 368b 57, 251a 4; *-o(n)* 249a 59
- *-onnis* 268b 40, 51
- *-òs* 208b 26-27, 210a 31-33, 37-40, 214b 7, 214b 52, 215a 35, 228b 26, 251a 57, 280a 50, 453a 6, 465b 29; *-òs* potser de la base *-utz* basca 165b 52-57; *-oss* 210a 22
- *-òs* 165b 44-45, 165b 51, 165b 57-166a 2, 166b 8-21, 22-28, 208b 27, 210a 29-31, 214b 8, 228b 26, 251a 57, 280a 50; *-òs* < probablement *-otze* 166a 1-2; *-òs* < *-osso* (o *-osse*) 210a 29-31; *-osse* 166a 1, 214b 8, 340a 2; *-osse* 370a 49
- *-ra* 367a 43, 369b 13, 18, 398a 27, 459a 24; *-ra/-ren* desinència de genitiu 213b 4
- *-s*- amplificatòria de l'arrel 295b 38-43
- *-sko* 427a 21, 28; *-sko* 427a 29; *-ska* 427a 29; *-ska* 427a 29; *-ts* 427a 29, 31, 32; *-tso* 427a 29 i 30
- *-st* (desinència) 332a 57, 397a 43; *-ast* 332b 1, *-ist* 375a 20; *-ist/-itze* 397a 45; *-ost*, *-est*, *-ist* 332a 58; *-ost* 375a 21; *-ost* > *?-otz* 375a 31-33; *-ost/-otze* 397a 45; *-ust* 332a 60, 332a 12, 397a 42; *-est*, *-ust* 375a 22; *-ust* < *-utze* ? 397a 42-44
- *-ta*, anàleg a '*-de*' 374b 23
- *-ta* 398b 43-52, 399a 7
- *-tan* 374b 27 i 29
- *-tar* 374b 29; *-tar* 374b 28
- *-te* 232b 25
- *-tegi* i la seva relació amb '*-ti*' 233a 2-4
- *-tennes* 273b 52; *-tennis* 268b 48; *-TENN(is)* 385b 23; *-tenni* 273b 50-51; *-tens?* 268b 56
- *-tenn*, potser sufix patronímic 399b 13 i 15
- *-ter-* 374b 29
- *-ti* 27b 12, 233a 2, 291a 53, 54, 280a 7, 280b 9, 306a 26, 267a 5, 268a 59; *-ti* i la seva relació amb '*-toi*' 233a 2-5
- *-toi* 232b 34, 325a 41, 325b 2, 18, 38, 50, 326a 6; *-toi* 456b 3 (nota 5); *-toi* potser variant de *-doi*, *-dui* 325a 43; *-doi*, *-dui* 325a 44-46
- *-tsu* ('ple de') 175b 50
- *-túi* 325a 41; *-tui* 325a 51-55; *-tui* (o *-ui*) 232b 25
- *-TULO(N)* 295a 27, 48-49
- *-TURCI*, var. del *TURG(i)* documentat a l'antiguitat 378a 32-33; *-turci* 378a 35, 41
- *-tx* diminutiva 232b 38-39
- *-tze* 11a 26, 117b 8, 45, 41, 143a 37, 42, 45, 50, 214b 13, 225a 3-8, 249b 11, 280b 24 i 32
- *-UE* 306a 52-56; *-UE/-UA* 306a 40-43; *-SUE* (ampliat) 306a 43, 58, 59, 306b 1, 50 i 52
- *-úi* 325a 29-36; *-ui* 10a 1, 282b 49 i 57, 370a 34, 455a 39, 455b 32, 465a 21, 465b 25, 466b 18, 19; *-oi* 224b 55-56, 225a 10 i *ss*, 44, 325a 32, 455a 42, 456a 24, 465b 18, 26, 465b 32, 39, 41; *-oi* 379a 14, 456b 4 (nota 5); *-oi* > *ué* 224b 34-35; *-oi* > arag. *ué* (> *gué*, *guá*), cat. *úi* 454b 20; *-ué* 465b 22; *r(r)* + *ué* > *gué* 74b 14; *-ué* 379a 14; *-oi* (> *-ué*, *-ui*) 266a 42-43; *-oi*, cat. *-ui*, arag. *-ué* 74b 13; *-oiZ-ui* 455a 32
- *-une* 11a 46; *?-untz* 474b 9-10; *-untza* 474b 25; *untze* 474b 15; *un-tze* 11b 5; *-unzal/-unce*, forma composta d'*-une* 11a 47; *-ontçe* 474b 32, 33; *-on(t)çe/-untçe* 474a 55; *suntze* < amplificació d'*une* 474b 4-5; *suntze* 474b 4
- *-ur* sufixal 393b 41-44 (nota 2)
- *-utz* 332b 17, 465b 27
- *-xo*, *-xe* sufix iberoaquità 210b 13
- *-z* 426b 53, 54, 55, 427a 5; *-z-* 465b 26, 34
- combinació *-z-co* 426b 54, 55, 60, 427a 4, 8

ÍNDIX DE GRAMÀTICA I CONCEPTES

- deglutinació d'*-a*, presa per l'article del basc modern 265b 25-26
- anaptixi d'*a* entre *-T-* y *-R-* com a procés d'ubiquïtat en fonètica històrica 14b 54-56
- permutació de /b/ i /g/ 57b 39-42
- element *be* en posició inicial 432b 20-22
- canvi morfològic *-be* > *-pe* 395a 18-22
- possible coexistència de dues variants lexicomòrfiques *-CORa* i *-CARa* 369b 19-24
- en el protobasc de la zona pirinenca de la Cerdanya, la dental de *bide* oscil·lava, o tenia valor intermedi, entre *-D-* i *-T-* 388a 8-11
- ensordiment de dues *gg* en contacte 27a 43-46
- assimilació fonètica per superposició de *-gi* del primer component amb *-g* del segon 27a 38-39
- *-h-* basca com a continuadora d'una antiga *-n-* intervocàlica 424b 51-52
- *-t-* amovible de l'iberobasc 295a 14-15, 338b 52-54, 423b 36-37, 458a 54-56 (nota 1), (*i*)*vo-* 295a 39-43
- alternança *i/u* 481a 10-14
- assimilació *i-u* > *u-u* 481a 15-30
- *-k-* > *-g-* davant *n* 459a 39-40
- rotacisme de *I* basca antiga 62a 17-18, 325b 12-14, 228a 12-13, 398a 19, 398b 38-39; (específica que és un fenomen que es produeix entre vocals) 117b 20-21, 146b 6-7
- correspondència *-l-* basca entre vocals amb *-ll-* primitiva o romànica 62a 115-17, 146b 5-6
- *-I-* basca primitiva: un so sense lenició 62a 18-23
- oscil·lació ibera entre *-L-* i *-LD-* 60b 21-23
- canvi *-ll* < *ld* 480b 37
- alternança *l/n* en toponímia bascoide 432a 1-2
- evolució ibèrica *LT* > *LD* i alternança basca 402a 14-16
- caiguda de la nasal intervocàlica 456a 2-3
- caiguda de *-n* lenible davant vocal 485b 37-39
- correspondència *-n* basca amb *-NN-* ibèrica o *-n* no lenible 302a 26-28
- *-n* final no caduca 485a 54-55
- reducció nexa ibèric *ND* > *N* 189a 40-43, 45-47
- *-N-* intervocàlica > *-R-* en suletí 266a 47-49
- canvi de vocal precedent en *A* davant *-no/-na* sufixos 339b 54-56
- canvi d'*o* del primer membre en *A* en derivats i compostos 474b 13-14
- doblat *-o* i *-ÓN(A)* dels iberismes 256b 25-27
- indiferència de P/B en l'alfabet ibèric 294a 39-40, 295b 1-2
- preferència per la *b-* inicial en grans masses de vocabulari, mentre que la *p-* abunda més en manlles i paraules de creació elemental 379a 29-35
- *-RR* > *-r* en zona pirinenca, 339a 10-14
- alternança *st/tz* 332b 15-17, 375a 24
- evolució *-st* > *-tz* 375a 32-33
- carència de diferències morfològiques fonamentals entre els adjectius i substantius bascos 432b 50-433a 1
- ordre sintàctic normal dels complements adjectius en *-ko* 485a 57-60

ÍNDIX D'ANTROPÒNIMS IBÈRICS I AQUITANS

- *Adargina* 10a 54 (nota 2)
- *Albennes* NP iberolusità 273b 43
- *Andobales* variant d'*Indiil*, nom ilergeta 189a 26
- *Artahē/Artehe/Arteie* 256b 46-47, 259a 10
- *Asterdum*, NP bascoribagorçà 266a 35-36

- Grups antroponímics, hispànics, preromans, *ATTE*- inicial i *-ENNES* o *-ONNIS* finals 268b 39-40; *Attenes*, capitost turdetà 268b 41-42
- *Attexis* 268b 43
- *Baeserti*, o *-te* nom de déu aquità, 306a 21; *Baeserta* 373a 18; *Baeserte* 311a 20, 365b 2; *Baserti* 482b 57; *Baesertis* 265b 2
- *Baesella* NP ibèric 373a 16
- *-belex*, *-bels* i *Beles* 397b 28-31; *Beles/Belex* 398a 32; *Belex* 427a 39; *Belexconis* 426b 8, 427a 39; *Belex*, *Belexeia* 426b 7; *Harbelexsis*, *Harbelex* 426b 8; *Beles*. 402a 6
- noms aquitans *Bihoxus*, *Bihoscinnis* 481b 38
- *Hautensen* NP aquità 175b 13-17, 273b 49; *Hautensi* 176a 4; *Hautensoni* 273b 49
- *Hellasse* teònim protobasc 62a 13, 45, 47-48
- *Ilteraca* (inscripcions hispàniques) 112b 56-57; *litterteca* 112b 58-59; *lildipriyn* 112b 59; i l'austroibèric o austrolusità *iliteraten* (Schmoll) 112b 59-60
- *Sembetten* nom pagà, aquità, 379a 21-22; *Sembettennis* 268b 48-49, 483a 51-52
- *Senitennis* 268b 49
- *-sentenni* 483a 53

UN "ROJO" SOSPITÓS

En el número 90 del *Butlletí de la Societat d'Onomàstica* es parla del cas del canvi de nom, durant la Guerra Civil, d'una finca menorquina perquè en el topònim hi havia un "roig", adjectiu en aquells temps ofensiu per a les orelles políticament correctes. Sé d'un cas semblant que es va resoldre d'una manera no tan piadosa com la de la seva substitució pel de Sant Bartomeu, i sí més política. A la província i diòcesi de Burgos, en plena zona "nacional", hi havia l'any 1936 un poble petit (segons l'enciclopèdia Espasa, 263 habitants l'any 1913) que tenia la desgràcia de dir-se *Cubillos del Rojo*. Aquest nom era òbviament escandalós i, en una manifestació d'"adhesión al régimen", l'Ajuntament va substituir-lo pel de *Cubillos de la Falange*. Sembla que el canvi no va durar gaire perquè cap als anys cinquanta ja es tornava a dir *Cubillos del Rojo*.

Ignasi Maria Muntaner